

NAROČNINA ZA JUGOSLA
VIJO ČETRTLETNO DIN 15
CELOLETNO DIN 60/ZA
INOZEMSTVO JE DODATI
POŠTNINO / OGLASI PO
CENIKU / POSAMEZNA
ŠTEVILKA PO DIN 150
POŠT. ČEK. RAČ. 13.188

ORJUNA

VREDNIŠTVO IN VPRAVA
V VČITELJSKI TISKARNI
ROKOPISI SE NE VRA
CAJO ANONIMNI DO
PIŠI SE NE PRIOBČV
JEJO POŠTNINA PLA
CANA V GOTOVINI
TELEFON ŠTEV. 906.

Smrt in zadnja pot oblastnega čelnika Orjuna Dalmacije brata Valentina Žica.

Zahrbtni napad na br. Valentina Žica. — Obupna borba. — Smrt in oporoka Orjunaša nacionalista. — Split plače za svojim najboljšim sinom. — Tisočglavi sprevod. — Govori orjunaških voditeljev nad krsto nacionalista - mučenika. — Stanje težko ranjenih Orjunašev. — Napad na Orjunaše v Dubrovniku. — Grožnje s pokoljem vodstva Orjune. — Sklepi seje Glavnega odbora Orjune v Splitu dne 4. in 5. januarja 1927.

(Konec.)

Ona je naša, jer jedino na našo je strani dobrota i lepotu jugoslovenske nacije, jer je na našo strani samo Pravo, Pravda, Istina, za koje se ideale gino dugi niz naraštaja srpskih-hrvatskih-slovenačkih, kroz vekovnu historijo koja je raskidala i razapela naše slovensko telo na ovom fatalnom mestu kugle zemaljske, na ovom ukljetom i krvavom mostu koji deli dva sveta, Istok i Zapad.

Pobeda je naša, jer mi smo prava i verna deca Nacije, u neminovalni borbi sa zlom u nama i oko nas, uvek gotovi da padamo jedan za drugim. Ne postoji za nas drugi put do Pobede; jer nije ispravan onaj koji vodi po granici između dobra i zla. Ili — ili Tu nema nagagjanja ni vrdanja. Svaki kompromis u tome pravcu značio bi samo našu moralnu smrt i mi ne poznamo straha pred smrću telesnom. Užasna je samo ona koja ubija duh.

Problem, koji zjapi iz ovog novog groba kao iz jedne goleme rane na grudima otadžbine, to nije pitanje taktike političkih partija. To je težak i dubok moralni problem našega društva. Niko ne sme da izjaví svoju neutralnost u tom pitanju koje se nameće našoj nacionalnoj zajednici.

Niko ovde ne sme da uzima stav sudije.

I još Jeden! I, kao uvek, jedan od najboljih; ovoga puta sigurno najmariniji, najsamopregorniji i najplemenitiji, najzanosniji, najtrezveniji, a ujedno i najhrabriji među nama! Poginuo je u 33. godini, poginuo je mlađ, pun snage, vere, ljubavi i volje — zašto?

Odgovor vrlo prost: Kao i svi, zato jer je previše ljubio Jugoslaviju, zato jer su mu narod, otadžbina i Kralj nađa sve; zato, jer je voleo ljude i želio im dobra...

Je li to greh?! Sva tragika i nemogućnost sva strahota i izopačenost naše kukavne sudašnice u ovom je odgovoru: Jest, greh je to; greh je za one koji upravljaju, greh za one koji se nazivaju vodama naroda; greh za t. zv. mirne i razborite; greh za mudre i uvažene; greh — na žalost — i za narod, koji sve to trpi...

Zrte padaju, i tko su ti »grešnici«? Jesu li to oni, koji su za vreme rata terali ljude na vešala, koji su klali srpske majke, koji su denuncirali i pevali himne Franz Josef? Niti govora! Ti su danas članovi vladinih partija, ti su poslanici na strani, ti su nar. poslanici i ministri! Tko pada i gine? Biši dobrovoljci i junaci: Žnidaršić, Hadžipović, Slajpah, Boltazar, Filipović i Žič, Svi Orjunaši, sve borce pre i posle rata, verni i neuromni radenci...

Zašto je daktor paš Valentín Žic?

Zato (i samo zato), jer je za vreme rata bio duša revolucionarnog pokreta u austrijskoj mornarici; zato jer je glavu stavio na kocku, prevažajući Ste-

panka i Giunia ribarskom ladiom u Italiju; zato jer je verovao u Kralja i južnašto Srbije i onda kada su se drugi još nadali u Karlu; zato, jer je ostao uvek veran Jugoslaviji i njenoj veličini; zato, jer ni časka nije zaboravljao da naš narod još uvek čami u talijanskom rostvu!

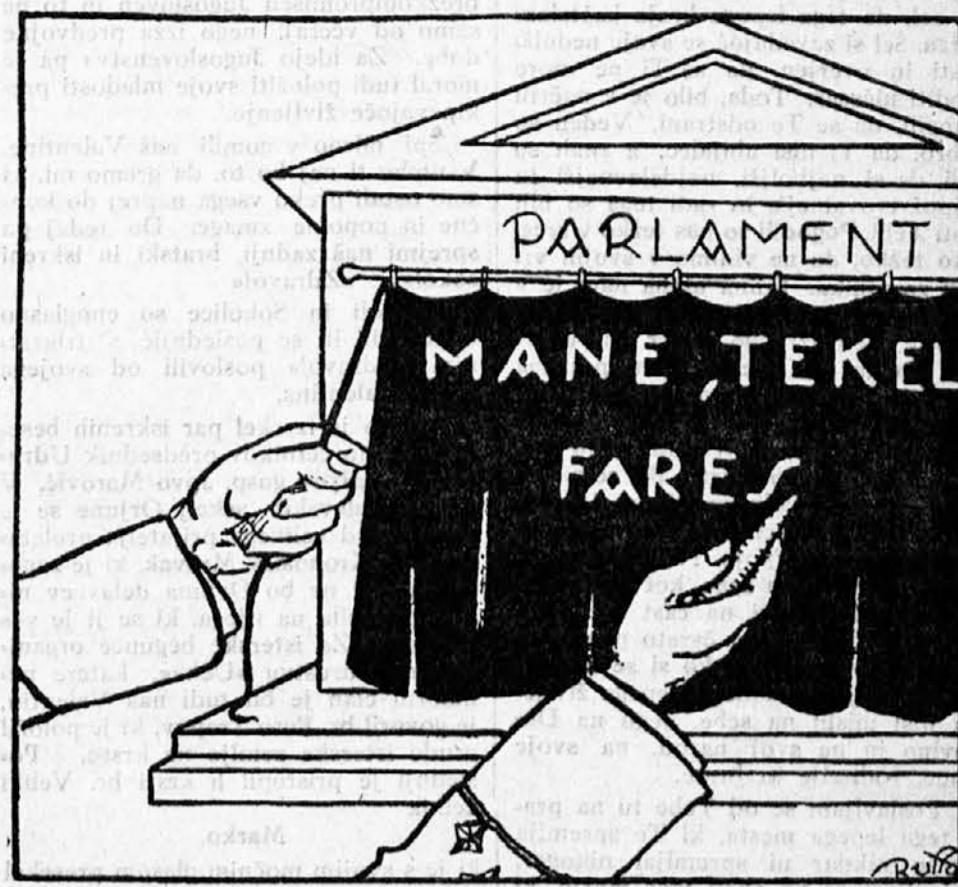
Sve te je težak greh za pripadnike oih stranaka i grupa, čiji su pristaše za vreme rata išli kao na pir u borbu protiv Srbije; koji su posle rata slali memorandume Italiji, pregovarali sa Finziem i primili od Talijana rižu; i kojima je i danas glavni cilj da sa defetizacijom odogor i sa uklanjanjem najpogibeljnijih protivnika postignu isti cilj, kojega su do jučer hteli postići otvorenim savezništvom sa Italijom i sa boljševicima.

Valentin Žic, kao i mnogi drugi, bili su naravski »naivnici«, nisu ni sanjati mogli, naročito u doba kada se borilo i stradalilo, da će se njihov zanos pretvoriti u greh, a podlost protivnika u krepst. Ali dogodilo se i to: U ovom zemlji, i to samih osam godina posle no što se ta zemlja spasila samo sa jednim nadčovečanskim samopregorom i zanosom, proroci i vode narodni proglasile, da su samopregor i zanos neozbiljna posla, da je rad za narod smetanje javnog poretku, da je briga za Kralja i Jugoslaviju nešto što treba kazniti progonom i da je najveća kres post biti toliko podao da se danas klenjaš svemu što si juče gradio, samo da sutra opet možeš sve to grediti; i da, da uspeh i siguran život u ovom Državi će uvek mora da bude Radić, Plamenac, Gagliardi ili Elegović. Da je Valentín Žic klas Srbe i služio verno Austriji, umesto da je ruši, danas bi bio živ i zdrav, verovatno bi bio visok u šarži i imao bi orden sv. Save...

Ovako: zlikovci, te njihove vodje i saveznici, pakleno se vesele, što je i još jedan neustrašivi vojnik Jugoslavije pao; t. zv. mudri i uvaženi kimaju glavama i kažu: Šteta za mladog čoveka, ali zašto se izlagao; stvar je razumljiva, itd. A vlastodržci? Oni su i gluhi i slepi: Poginuo, pa što? Zar smo ga mi molili, da radi za Državu? Za državu smo dosta mi i policija. I zar radi takovih zanešenjaka da mi kidamo sa Radićem, pa da izgubimo vlast? Nama je miliji Radić, koji nas drži, nego svi rodoljubi i mučenici...

Ovo je žalosna stvarnost, još žalosnija gotovo od samog nenadoknadivog gubitka brata Žica. Jer, Valentin je tako voleo Jugoslaviju, da bi on sa najvećom radošću bio zaključio oči, da je mogao da je ostavi drugačiju nego što jest, onakovu, kakav je on u najčistijim i najzanosnijim svojim sanjama želio i pomagao stvarati. Zato je Milom Pokojniku i bila najveća briga i najsvetija dužnost da sa poslednjim da-

imao naši romari ob takih prikah bifi do teh krajin samu predmet odiranja in preziranja. Romanie na Velehrad je posebno razširjeno med Slovakinjami na Čehi na Moravji. Dne 5. julija gredo cele procesije ljudi iz vseh bližnjih in daljnjih krajev po potih proti Velehradu. Ker so v teh krajinah ohraniene krasne moravske in slovanske narodne noše, je množica ki se zbira ob teh dneh na Velehradu, tako slikovita, da je hodilo sledat tudi tuči, posebno umetniki, ki imajo tu vrločko odazovati prirošči slovanski narod in njegov smisel za lenoto. Kakor je znano je umrl sv. Metod leta 885. na Velehradu. Zato živi med ljudstvom tisočletna tradicija o delovanju slovanskih anostolov na Moravi in je to vodjeno na primerni kraj, da se proslavi spomin 1100-letnice rojstva sv. Cirila. Pri tem na bo treba zonet postaviti v ospredje glavno in načeločno zahitevo, ki sta se zanio borila oba blagovestnika, t. i. vorašanie slovanskega bogoslužja med Slovani. To je na našem mnenju

Komedija je končana . . .

zemlji tražila je nove žrtve. Vi ste svi bili živi svedoci onog talasanja omamljenih gomila, koje su na naš oslabljeni nacionalni organizam jurnule da u posrodu uguše Jugoslaviju. Vi ste gledali kako se talasi krvavog haosa razbijaju u živ i omaljinskim grudi.

Onda se je sa mnogih strana kliklalo Orjuni! Makar iiza vrata pljačkalo ugroženih dućana i sa prozora od požara spuštenih domova.

A malo docnije, kad je opasnost prividno minula, zaboravilo se to, kasto se zaboravlja i na žrtve predratnih revolucionera i na grobove mrtvih junaka i na žive invalide iz naše velike vojne.

Kamo sreće da je opasnost odista za uvek minula, da suvišna bude ova naša spremna na sve, pa makar pošli i u zaborav svi mi i naše sve —

Ali zar da prepustimo brigu za surašnjicu onima koji traže udobne fotelje neodgovorne vlasti i ugledna mesta na stranicama falsifikovane historije?

Ne. Mi smo još tu. Nepokolebivi u borbi za Otadžbinu, neumorni u radu za Naciju.

Cetnički Orjuni! U Vama i nad Vama je duh Valentina Žica i svih naših palih drugova. Taj je duh besmrtn.

Pogrite dakle u miru da predate zemlji naših otaca mrtvo telo koje je patilo i palo za Jugoslaviju!

Brate Celniche, gvozdeni zmaji, večan Ti pomen!

Globoko zamišljeni govor brata dr. L. Leontića je dojmlj nadve globoko. Nepopisan pa je bil prizor, ko je s svečanim naglasmom govoril o nedolžnosti pokojnega Valentina. V tem trenutku ni ostalo suho niti eno oko in solze so se zabliskala i na očeh priateljev, kakor neprijateljev pokojnega mučenika, ki je govoril preko ust brata Ljuba strašno obožbo nim, ki so mu sredi mladosti in pravčnega dela pre-

trgali po roki zapeljance nit življjenja, ker je nadve ljubil narod seljakov in kršno Dalmacijo z Jadranom.

Po govoru je pristopil h krsti dr. Pavlošlav Grisogno minister n.r. in se poslovil od velikega pokojnika imenom SDS. Dejal je:

»Pokojnik ni bil zagreni partizan s svojim podrobnim delom med narodom pa je pokazal, kako je moči napraviti največ za stranko. Ko sem bil včeraj na pokojnikovem domu sem se spomnil svojega prvega obiska v tej hiši pred ekspedicijo preko Jadranu, ki je pokazala svetu, da se hočemo i mi otrestiti srbskega jarma in se ujediniti vsi od severa pa do juga. Pokojni Valentín je tedaj utekel pazljivim pogledom črnožoltih avijonov in torpedov, a sedaj je moral izdihnuti svojo veliko dušo po osmih letih od bratomoinega noža zavoljo tega, ker je ljubil to zemljo in narod tako, kakor tedaj, ko je prebegnil preko morja. Težko je danes v naši zemlji, kjer beže iz domovine v borbah prekaljeni dobrovoljci za kruhom v mrzlo tujmo, dočim se vračajo z istimi ladjami bogati in češčeni oni, ki so se jim nekoč rogali, ko so šli v borbo za to zemljo, Valentín Žic se bo sestal tam preko z vsemi našimi pokojnimi junaki, pričal jim bo o teh sramotah, ali s svojo vedro dušo jih bo i prepričal, da njihove žrtve vendar niso bile uzalud in da je ostalo na tej zemlji še na tisoče njegovih prijateljev, ki jih bo njegova smrt le podkrepila v veri, da bo končno zmagala Ideja za katero se bore.

Gовор dr. Grisogone, ki je bil i sam močno razburjen, je vplival nadve globoko na poslušajoče ljudstvo.

Končno se je ustavil ves sprevod še na obali, kjer je bilo toliko naroda, kakor morda le ob prihodu Kralja. Tu se je poslovil od pokojnika podpredsednik Direktorija

br. Niko Bartulović,

LISTEK.

SAVA:

Jubilej sv. Cirila.
(Za narodno bogoslužje.)

Listi — posebno katoliški in cerkveni — oznanja, da se bo vršilo prihodnje leto veliko romanie na Velehrad, kjer bo obenem zborovane bogoslovce in cerkvenih zastopnikov. Na programu bo predvsem vprašanje zednjenia cerkva. Prihodnje leto nameč slavimo jubilej sv. Cirila. Ciril je bil rojen koncem leta 826, ali v začetku leta 827. — torej slavimo 1100-letnico njegovega rojstva. Prav je, da se slavi ta spomin v vsem slovanskem svetu, a treba je, da se slavi tudi v dravem duhu in resnicu. Kar se tiče ludskega romania na Velehrad, moramo to misel le pozdravljati in je gotovo boli pametni nego romanie v Rim ali Lurd, in tudi boli kakor na Svetu goru ali na Višarie, ako

množi važnejši problem za nas — nego vorašanje cerkvenega edinstva. Kaiti priznaimo, da je v vseki cerkvi močno razvit duh konsermatizma, in da vkljub vsemu prizadevanju — do našem mnenju — ne bo nikoli došlo do tega, da bi se vse kristianske cerkve podvrgle rimski katoliški cerkvji. Mislimo, da to tudi v verske stvari je pravilni kristianski duh, ki itak druži vse cerkve, če je res v njih. Ako je težko doseči n. dr. enotnost koedaria, kakor naj bi se iznremenje cele verske organizacije! Nam se zdi, da teci v tem celo nevarnost za nove razkole, ker bi se takva velika izprememba, votovo ne mogla izvršiti brez odpora v enem delu ljudstva in duhovščine. Toda to je verska zadeva in ne odrekamo dobre volje nuj, ki jo rešuje. Vorašanje narodnega jezika na se tiče nas vseh in zato je treba, da o tem izprevorimo ob tem pomembljivem jubileju. Vorašanje hi novo — pismali smo o niem že parkrat, a letos

se nam zdi potrebno da ga boli povdarnimo in da začne živahneš delo za to, da rimska cerkev vne Slovanom njihovo pravico do narodnega jezika v cerkvi, ki sta io s svojim delom in trpljeniem priborila sveta brata Ciril in Metod.

Z ozirom na letošnji imbile je izdal prof. dr. Grivec, ki se že daleč časa peča s tem vorašanjem lepo knjigo »Slovenska apostola Ciril in Metod«. Knjigo je izdalo »Apostolstvo sv. Cirila in Metoda«. Ima 180 strani in 42 slik. Stane 20 din. Knjiga je zelo nocen, tiskana na ledem papiru. Dasi je vse delo pisan boli z verske in cerkvene stališča in ima namen pokazati — recimo boli svetniško stran običnih bratov — se naravno dotika tudi drugih problemov in tudi slovanskega bogoslužja. Pisateli skuša biti nepristranski in navaja vse slavne vire, iz katerih je črpal podatke. Seveda govor iz njezina predvsem slovenski katoliški duhovnik, ki mu je več za rimska cerkev ne-

Valentin, priatelj in brat, nenaščljivi naš drug. Ne morem več rovati sam sebi, da govorim danes s Teboj poslednjikrat, ko se spomnim, si se dan pred smrtno razgovarjal z menoj in bratom Ljubom ter delal načrte za bodočo agitacijo in delo med narodom.

Neki pesnik tuge in bolesti pravi, da ubije vsakogar ono, kar ljubi. Ta resnica se je obistinila na Tebi bolj, kakor na kateremkoli drugim. **Uobil Te je, kar si ljubil in kar si največkrat priporočal, ko si nam govoril:** Idite v selo med narod, delajte, širite ljubezen v učite ga. **Padel si kot žrtve tega dela.** Opozorjalo se Te je neštetokrat, da ne hodi tja, kjer so Te oklevetali, a Ti si nisi mogel odreči onemu, kar Ti je bilo najdražje: ljubezni do naroda, do naših sel, do tega lepega kraja kaštelanskega. Sel si zavedajoč se svoje nedolžnosti in uverjen, da se Ti ne more zgoditi ničesar. Toda, bilo je v načrtu mnogih, da se Te odstrani. Vedeli so dobro, da Ti nisi ubijalec, a znali so tudi, da si najboljši, najdelavnejši in najpožrtvovalnejši in radi tega so bili proti Tebi. **Pogodili so nas težko v srce, tako težko, da ne vidimo v svojih višnih zamenika.** Edina uteha nam je v tem, ker vemo, da si nam ostavil oporočno v sveto izročilo in ker smo uverjeni, da ga ni Orjunaša, niti pravega Jugoslovena, ki bi jo mogel izdati ali prekršiti.

Brat Valentin! Ni primere in težko je najti slično smrt. Bil sem prisoten Twojim zadnjim dihom in reči moram, da je nisem videl mirneje in lepše smrti od Twoje. Nisi mislil niti v tem trenotku na sebe, kot nisi mislil nikdar. Mislil nisi na čast in dostenjanstva. Sel si vedno čvrsto naprej in tako tudi v trenotku, ko si se poslavljali od svojega mladega, lepega življenceja nisi mislil na sebe, nego na **Doslovino** in na svoj narod, na svoje druge, roditelje in brate.

Poslavljam se od Tebe tu na praznega tega lepega mesta, ki Te spremlja kot še nikdar ni spremjal nikogar, poslavljam se na obali tega morja, ki si ga tako globoko ljubil in za katerega si stokrat prisegal, da ga nam živim ne bo mogel iztrgati sovražnik. Zaklinjam se Ti, ne samo v imenu Orjune, temveč vseh pravih Jugoslovenov, da ne bomo pozabili nikdar same Tebe, temveč tudi ono kar si Ti najbolj ljubil. Lepi, mrki vitez, poln vere in ljubezni, vedi, da ko bi to morje napolnjeno s solzami naših matjer oplakovalo samo Twoj sveti grob na Sustepanu, mi bi ga čuvali do zadnjega diha, mislili bi na Twojo Istro in na vse kar si mislil Ti. Počivaj v miru. Počivaj v onem miru, v katerem si živel vse svoje življene in raduj se iz nebeskih višin, kadar pride, kar mora priti, ko v tej zemlji ne bo več bratomornega boja in sovraštva, temveč red, delo in ljubezen, ko bo vse en narod in vse eno srce; ko bode vse ena velika in srečna Jugoslavija.

Brat Valentin, slava Ti — stokrat slava!

Po Bartulovičevem govoru so položili krsto v mrtvaški voz in nadaljevali pot proti Sustepanu, kjer se nahaja sloško pokopališče.

Pot vodi ves čas ob morju, ki je burno šumelo in pelo poslednjo pesem Valentini, ki ga je tolkanlj ljubil. Poslednji je vedla pokojnika pot mimo cementarnih tovaren, v katerih se bori za vsakdanji kruh preprost narod, kateremu je bil pokojnik največji prijatelj v bedi in trpljenju.

Na pokopališču.

Na mirogoju je čakala že silna masa naroda, da se poslednjči oprosti z najboljšim sinom Splita. Noč je bila že legla nad morje, ko so ob sviranju žalostink dvignile mišičaste roke četnikov krsto z voza in jo ponesle pod vekove starim portalom na kraj miru in večnega počitka. Grobna tišina je ležala nad narodom. Prekinjali so jo le

posamezni vzdih in pridušen plač Orjunaša.

Poslednji govornik so pristopili h krsti. Prvi se je poslovil od pokojnika župni starosta Jugoslovenskega Sokola,

br. dr. Vj. Lavš,

ki je oriral globino tuge Sokolov zavojjo nenadomestljive izgube povzročene po prerani smrti Sokola-mučenika Vasilijanta. Znova je podprtala nedolžnost br. Žica, ki ni bil spriča svojega krištalnočistega značaja zmožen učiniti in najmanj pogreško. Valentin je bil popolnoma doumel pomen temelja sokolske ideologije, ki sloni na načelu: »Ne koristi, da si slave!« Dočim so se drugi zabavali, je on delal in uresničeval svoje in naše ideale. Bil je čist in brezkompromisen Jugosloven in to ne samo od včeraj, nego izraza predvojne dobe. Za idejo Jugoslovenstva pa je moral tudi položiti svoje mladosti prekipevajoče življenje.

Špi mirno v gomili naš Valentine. V utehu ti naj-bo to, da gremo mi, ki smo ostali preko vsega naprej do končne in popolne zmage. Do tedaj pa sprejmi naš zadnji bratski in iskreni sokolski: »Zdravo!«

Sokoli in Sokolice so enoglasno odgovorili in se poslednjči s trikratnim »Zdravo!« poslovili od svojega brata Valentina.

Nato je izrekel par iskrenih besedidi in imenu četnikov predsednik Udruga četnikov gosp. Jovo Marović. V imenu delavskih sekcij Orjune se je poslovil od velikega prijatelja proletariata br. Kronoslav Mravak, ki je zagotavljal, da ne bo Orjuna devlavec nikoli pozabil na njega, ki se ji je ves posvetil. Za isterske begunce organizirane v društvu »Učka«, katere nemorni član je bil tudi naš Valentin, je govoril br. Pero Trepov, ki je položil grudo isterske zemlje na krsto. Poslednji je pristopil h krsti br. Veliki čelnik

Marko,

ki je s svojim močnim glasom presekal tišino razprostirajočo se nad razhaljenim narodom.

»Orjuna mirno!«

»Čelnice Valentine!« Ovde — odgovori iz teme pod cipresami kot jek glas neznanega četnika.

Globoka i neizmerna tuga steže srca. Reči su nemoće da izraze bol. Ali ovde, u prisustvu ovog junačkog Čelnika, dužan sam da vam u njegovu ime kažem:

»Naše jugoslovensko jevangelje uči nas jednakoj ljubavi za svu tri plemena, Srba-Hrvata-Slovenaca. Sa otvorenom knjigom našeg jevangelja ušli smo u narod. I odmah su pale prve žrtve. Seme velike ideje zaliveno je našom krvi. To je naša žrtva Jugoslovenskoj Naciji. Velika je ideja stvaranja velike Jugoslovenske Nacije, a velike ideje traže i velike žrtve.

»Ali pamite, četnici! Krv je najdragocenija tekućina. Teško onome, koji je prolje neopravdano i nepravedno.

»Onaj, čija je krv pre četiri meseca prolivena, dobro zna, da si Ti, Čelnice, nevin. Ti si sad pošao tamo gde je i on. I ti si mu mirno pogledao u oči, kao što si mirno gledao u oči svakome na ovome zemnom putu, kojim si išao ravno i smelo vršći svoju nacionalnu dužnost.

»Išao si žurno, da izvrši sve što je bilo naredeno. Išao si i prebrzo da ispunиш sam i ono što su drugi propustili.

»Sada si nas ostavio, da se nađeš u društvu naših odabranih i sebi jedna-

KARO-čevljji priznano najboljši!
MARIBOR, Koroška cesta 19.

deli, v kako različne vzhodne jezike so prevedene svete knjige in v kako različnih jezikih se vrši bogoslužje. Gotovo se je v srcu svetih bratov vnemal plamen vorečnosti za pokristianjenje Slovanov po načelih krščanske enakopravnosti, da bi tudi Slovani mogli Boga slaviti v svojem jeziku.«

Vprašamo: Če je bilo to do načelih krščanske enakopravnosti takrat prav, zakaj bi ne bilo danes? Ali ni več te »krščanske enakopravnosti?« Razlogi, ki so veljali takrat veljajo tudi danes. In vendar ta razlika bogoslužnih jezikov ni motila enotnosti cerkve. Razkol so začrivili drugi vzroki, kakor gosp. profesor sam dokazuje

Na str. 51. čitalo: »Bogoslužne knjige sta prevela v slovanski jezik, da bi moglo ljudstvo iz njih zaintimirati nouk in nobudo. Posebno sta že zelela, da bi se moglo ljudstvo z razumevanjem udeleževati svete maše. Zato sta tudi sv. mašo prevela na slovanski jezik. Sv. Ciril je začel celo maševati v slovenskem jeziku. To je bila za tedanji čas ne-navadna novost. Nemški duhovniki

kih. Oni su pre Tebe dali svoje živote za istu Misao, Tvoju i našu. Tebi je sada lako medu njima. Na nas, ovde, i na našem zemlju pada noč, a more je uzburkano...«

»Prekinimo ovaj naš poslednji razgovor... Do vidanja... Celnič, četnici Orjuna, voljno!« Govor br. Velikega čelnika je dojamil po svoji priprosti veličini na vse prisotne nad vse globoko. Barjaki so se sklonili do črne zemlje in mrke silhuetne postrojenih orjunaških bataljonov so se izgubljale v mraku noči, ki je legla nad Sustepanom.

Med tem se je izza cerkve začulo petje sokolskega zborja.

»Pokoj mu večni daruj Gospode,

I svetlost večna svetila Njemu.« Pesem se je dvigala proti nebu in izgubljala preko sirin Jadran, ki je optukoval nov grob na svojem obrežju...

OBISK RANJENCEV.

Po seji Glavnega odbora se je podala posebna deputacija istega sestojeca iz bratov predsednika Direktorija Orjune dr. Ljube Leontića, velikega čelnika br. inž. Marka Kranjca, junaka borca br. Bere Andjelinovića in br. člana Glavnega odbora Drejče Verbiča v bolnico, kjer ležita ranjena brata Milivoj Zile in Klišmanić Mijo.

Prvi je mladenič najlepših let. Najsi je na 14 mestih preboden s kuhinjskim nožem, da leži ves obvezan, kakor mumija, vendar s tistem čudnim ognjem v očeh, ki je dan samo ranjenim Orjunašem, sprejema obiskovalce in stiska roko br. velikemu čelniku. V kratkih stavkih pripoveduje potek tragičnega dogodka na pomolu v Kaštel Novem. Pripoveduje, kakor da bi preživel ves spopad še enkrat, in končuje:

»Zakaj ni dala Usoda umreti meni namesto br. Valentini, ki je jedva započel s svojim delom in dosegel že tolike uspehe, da so se upravičeno bali sovražniki za svoje skoro neosvojljive postojanke. Jaz bi padel in Orjuna bi šla preko mojega trupla naprej do svojega velikega cilja. Sedaj je zadeta v srce in misl smo sedaj tako zapuščeni. Pečejo me moje rane, ali vse skupaj niti daleko tako ne, kot ena sama misl na to, da je moj najmilejši drug to uro brezmočen na Sustepanskem mirogoju, kjer zrepoln odpuščanja in dobrote proti nevhaležnim Kaštelom...«

Ranjena razgovor očividno utruja, Rokujemo se z njim in odhajamo k drugi postelji, kjer leži osiveli, 54 leta stari družinski oče Mijo Klišmanović. Brat Bere Andjelinović se med tem razgovarja s primarijem, ki mu javlja, da je zaenkrat spričo trdne in mladostne konstitucije brata Žile upati na ugodni potek celjenja.

Mijo Klišmanović nam prizi v naprej svojo začrnelo in žuljavovo roko ter se smeje z nasmehom

so dvignili silen hrup proti tei novosti.«

Torej Ciril in Metod, ki sta bila, kakor dokazuje gosp. profesor Grka, sta vnesli slovanski jezik v službi božji, slovenski duhovniki na modelu latinsko. Ali ne žele, da bi se ljudstvo »z razumevanjem« udeleževalo sv. maše? Ali se bo hrupa nemške ali kakve druge duhovščine, ki se te nista bala Ciril in Metod v mnogo težih časih? Ni dovoli, da slavimo velike može, posnemaimo jih!

... izdrosila sta si le 900 sužiev in ih oprostila. Tako sta z besedo in z zaledom učila, da je krščanstvo vera požrtvovalnosti, luhbezni in svobode.«

Končni dve besedi je podprtjal pisatelj. **Ima prav. Krščanstvo je res to.** In kaj sledi iz tega z ozirom na naše razmere???? Mi bi prav radi videli, da bi naša duhovščina z besedo in zaledom učila da je krščanstvo res to! Po zaledu Cirila in Metoda!

In kdo je bil, ki je Cirila in Metoda ugovarjal? **Latinska duhovščina**

trpinju junaka. Osivela mu je glava in v čelo so globoko vrezane gube, ki pričajo, da je mnogo trpel in izkusil. Prvo vprašanje, ki nam ga stavi je, kaj je z njegovo mnogožstvilno družino in da li eden njegovih sinov, dijak v Splitu, redno obiskuje šolo. Ko mu na vprašanje zadovoljivo odgovorimo, pripoveduje, kako je bil ranjen.

Zvedel je za napad na brata Žica in se podal proti Kaštel Novemu, da bi se o stvari natančneje informiral. Srečal je Josipa Mornara in njegovega sina Anteja, ki sta ga pričela izzivati. Postavil se jima je po robu, dokler ni planil nanj z golim nožem Josip Mornar in ga zabodel od zadaj pod lopatico in ga težko ranil, da se je v krvi zrušil na tlak. Po napadu je bil prenešen v ambulatorij dr. Matijace v Kaštel Novem, kjer mu je bila zajedno s pokojnim br.

Pred leti je napisal slično počnji France Šlajnah in imel je prav; ko je dejal: »da kdor ljubi svojo zemljo, ta je zanjevan in preganjan kot peski«

Dovolj goljufij laških meštarjev.

Opozorjali smo že opetovano na škodo, ki jo povzročajo razni pritezeni laški lesni meštarji in »zastopniki« našim lesnim trgovcem in producentom z direktnim nakupovanjem lesa pri malih kmetih in producentih. Upali smo, da jim bodo briðke izkušnje odprle oči in da bodo i z njimi spregledali nesrečni seljaki, kateri skorodno videni ti goljufi s sladkim besedami ogoljujajo, dočim se k pravim niti ne upajo priti, ker se zavedajo, da pri teh ne bodo mogli slepariti pri merjenju ali škartirano. Dejstva pa pričajo, da temu niko in da lahko vrnji naši gospodarji ne morejo zpopasti tega, da nima večina teh meštarjev in prejemalcev stalne plače, temveč da je njih edini zaslužek tisto, kar prisleparijo pri meri in škartiraju. Ker izrabljajo ugoden položaj, ki

ga nudi danes italijansko državljanstvo pri nas, se celo norujejo iz naivnosti malih producentov in kmetov, ki sedajo polni zaupljivosti na njihove spremno nastavljeni limanice.

Nam je tega slepčenja dovolj. Posvetili bomo med to golazen zelo temeljito in pregnali marsikom misel na goljufanje našega dobrega in lahkonerga ljudstva. Da pa nam bo olajšano delo, prosimo vse one, ki so bili že prizadeti, da nam natančno javijo svoj slučaj, ki ga bomo objavili, da bo imela naša javnost priliko se čuvati pred temi modernimi černosrajčnimi roparskimi vitezi. Osobito pozornost na bomo posvetili še onim lišnjem, ki v svoji nadutosti poveličujejo mater Italijo in pri tem sramote našo državo in narod.

Praskovci.

Dunajsko pismo.

Neki dopisnik se je oglašil v »Slovencu« z »Dunajskim pismom« in pripoveduje sledečo zgodbo: Prišel je na Dunaj ravno na dan našega narodnega praznika in na hotel biti kot zvest državljanku SHS pri slavnostni katoliški maši. Ta državljanska zavest je vse hvale vredna in moramo privzeti, da je zelo redka celo v domovini, kaj šele v tujini. Naj obtožim kar samega sebe, da sem dosegel v tujini redno zanemarjal to dolžnost in da sem se vkljub temu smatral za navdušenega Jugoslovena. Zdaj vidim, da sem grešil in se bom posle bolj zavedal svoje dolžnosti na narodni praznik. Tudi druge bom skušal izpreobrniti, kajti res ni lepo, da bi državljani v tujini ne pokazali, kako se zaveda svojega državljanstva. Poznam jih mnogo, ki se niso zavedali te svoje dolžnosti. Jaz sem svojo malomarnost opravičeval s tem, da je na Slovenskem — torej v Jugoslaviji mnogo ljudi — posebe na kmetih — ki narodnih praznikov sploh ne poznavajo. Zato dajem dopisniku »Slovenca«, kar se tiče njegove državljanske zavestnosti, polno priznanje. Ta gospod je torej prišel na narodni praznik na Dunaj in je hotel biti pri slavnostni službi božji. Seveda katoliški, ker se dobro zaveda, kaj mu veleva njegova vera. In je telefoniral na naše poslaništvo, da bi zvedel, kje se vrši ta

služba božja. In zdaj se je začel polom. Najprej je dobil po telefonom odgovor: »Hier serbische

Orjunaši! Kupujte orjunaški koledar! Izvod po 10 Din.

Naš pokret.

Rubrika »Pokret« ni dajala letos točne slike našega delovanja, ker nas je vlad spoznala v zgodovini in Italijani nasilno razpustila ter zavrla javno delovanje. Slovenske Orjune so naši vlastodržev še dokaj dobro prenesle, nasi izgleda, da je britiski inšul marsikateri podvij nihovih članov pri grajenju nove zgodovine večje in sitnejše od stare. Zarotile so se proti nimi vse neklenke sile, da bi ih pokrije s sramoto Judežev Iškariot in odpadnikov Ostali pa so neomahliji nosiliči jugoslovenskega nacionalizma in hujščini do neodreženih bratov in dokazali z novimi žrtvami, da je v tem izraz veličine sposobnosti in vsega najboljšega kar nemore naš narod. Po navdušenju sovražnikov smo morali breiti iz ofenzive v defenzivo. Z novim letom na prihaja čas, ko bo potreba pričeti znoti s takško borbo, v kateri bomo združeni z najboljšimi silami našega rodu izvedli orjunaški program, ki je edino je očuvati s točkami žrtvami prizoriščem pridobitve. Izvesti narodno edinstvo v vseh smereh do skrajnih konsekvens in vso energijo delovati za kulturni, vojskodarski, socialni ter politični napredok našega naroda.

Koledar Orjune je izšel in je naprodai pri upravniku »Orjune«, Učiteljska tiskarna. Vsebina koledarja je zelo raznovrstna in bo služila vsem Orjunašem pri nihovem razstrianju orjunaškega evangelija. Na ta ne bo Orjunaš, ki ne bi imel orjunaškega koledaria, katerega si zamore nabaviti vsakdo za malo ceno 10 Din.

V Starem Bečju so zaprli večje število Orjunašev, ker so neznani storilci sneli v vseh madžarskih trgovin madžarske namene, katerih niso hoteli Madžari tekom osmih let nadomestiti z jugoslovenskimi.

V Murteru je dne 12. t. m. predstavila Orjuna Šibenik dobro uspešno, na katerem je zbranemu narodu obrazložil cilje in namene Orjune br. dr. Medina. Njezove premljene in odprtne besede so pri narodu načelne na oduševljeno odobravanje.

Neimenovan je daroval za tiskovni fond »Orjune« 200 Din. Iskrena hvala!

Glavna skupščina Orjune Šibenik se je vršila 11. t. m. ob popolni udežbi članstva, med katerim zavzema načelje število kmetsko-delavški slov. Skupščina, ki jo je otvoril hurno pozdravljen predsednik Šibenške Orjune br. dr. Medina, je pokazala, da je orjunaški pokret v Šibeniku zelo napredoval in da je pristopilo v zadnjem času okrog 90 novih članov. Početka te je bile osnovane na nobodo Orjune Šibenik še organizacije v Skradinu, Mandalini in Kričkih, ki so tudi dobro zastavile svoje dele za afirmacijo in napredok Jugoslovenstva.

Zaupni članski sestanek se je vršil v Radovljici za članstvo Orjune Radovljica in Lesce. Sestanka se je udežil brat delegat Oblastnega odbora, ki je orisal stanje pokreta in politično situacijo v zemlji. Poročilo je bilo sprejet.

jeto z odobravanjem na znanje. Po počelu se je vršila temeljita revizija članstva, ki je razčistila vrste psevdorjunašev v teh dveh sicer dobrih orjunaških postojankah. Sestanek sam je pokazal, da so bile zmanjšane omih, ki so hoteli ubiti pravo in voljo gojenjskih Orjunašev s papirnatimi odredbami in da stoji daleč nad njihovimi vsegamogočnimi ukazi volja in ljubezen Orjunašev do teh od vseh zaščitene in izdane Jugoslavije.

Z fond Šlapahove dece je daroval br. dr. F. J. 200 Din. Iskrena hvala!

V Sinju je priredil Radič shod, ki pa je izpadel nadvse mizerno, tako po številu udežencev, kakor tudi po svojem klaverjem koncu, ker so ga razbili Orjunaši.

Z zlatim kotom je odlikoval Direktorij br. Mijo Kljščanča, seljaka in člena Orjuna Kaštel Novi, katerega je nevarno ranil z nožem radičevec Josip Mornar in njegov sin Ante.

Z idečim zmajem je odlikoval Glavni odbor Orjune brata Milivoja Žile, ki je junaska branil ubitega brata oblačnika Valentina Žica, pred napadiom s strani Mate Grgina, dokler se ni zrušil sam oblit s krovja in 14 težkih ranami na tla. Četrtki! Orjunaš! Zgled odlikovanega junaka Vam bodi vzor pri izvrševanju Vaših orjunaških in bratskih dolžnosti, kjer morate poznati samo eno načelo: Zdržati do kraja.

BRATU VELIKEMU ČELNIKU.

Ljubljana.

Kranj, 4. jan. 1927. Ob priliku izgube najboljšega oblastnega čelnika brata Žica prejmi izraz našega najglobljega sožalja.

Šoštanj. Mestna Orjuna Šoštanj priredila dne 1. februarja 1927 ob 20. uri v dvorani Sokolskega doma v Šoštanju svoj ta dan običajni plesni venček, na katerega izkreno vabimo vso jugoslovensko javnost.

Dne 19. srečana t. l. ob 20. uri se vrši občni zbor tukajšnje organizacije jugoslovenskih nacionalistov v dvorani Sokolskega doma. Pozivljamo vse člane, da se istega sigočno udeže.

Vsi blagajniki se pozivajo tem potom, da storite končno svojo dolžnost in poravnajo čim preje dolg pri Občastnem odboru. Vsaki organizaciji sem poslal pregled obveznosti s položnicami, in bi bilo vsako nadaljnje opominjanje grešna potrata časa. Zavedajte se, da ima tudi Oblastni odbor obveznosti, kojim zamore zadostiti le, če storite organizacije svojo dolžnost. Neopravičljiva brezbržnost se mora končno nehati, ker se drugače onemoči vsako delo v Oblasti.

Obl. blagajnik Maribor.

POZIV VSEM M. O. MARIBORSKE OBLASTI.

Ker je pričelo novo polletje, pozivamo vse M. O., da vpošljijo v simušu svoječasne okrožnice članske sezname. — Istotako je nujno potrebno, da poravnajo posamezne M. O. svoje račune pri Oblastnem odboru.

Oblastni odbor Orjune Maribor.

IZJAVA.

Predstavnik klerikalno-radikalne nemške liste v Mariboru je tudi gosp. Rehar.

Z ozirom na vsestranska vprašanja pojasnjavamo in ugotavljamo, da g. Rehar že eno in pol leta ni več član Oblastnega odbora. Imenovan je sedaj tajnik Narodno-radikalne stranke v Mariboru.

Oblastni odbor Orjune Maribor.

Kronika.

Z dr. Natlačenom poznanim patriotskim govornikom iz leta 1914, ko je moral slovenski rod blagoslovil po Prevzetenem v bratomorni boju, smo naše čitatelje že seznanili. Objavili smo njegovo patriotizma pretežno govor in pričakovali, da bo »Slovenec« nanj kako odgovoril. Blagoslovjeni polž, ki sicer rad kaže roge proti Orjuni, to pot ni niti za hip pomolil posmle glave, nego je lepo molče prešel preko naših konstatacij, kakor preko onih, da so bili »Slovenčev« prosili oproščenja od vojaške službe za to, da so lahko prigajali dobre slovenske ovčice med habsburški »kanonenfuter«. Oglasili se je šele sedaj, ko povprašujejo volilci, da li je g. dr. Marko Natlačen, kandidat mirotvorne in jugoslovenske SLS za logaški okraj taisti dr. Marko Natlačen, ki je leta 1914 tako oduševljeno boddil slovensko ljudstvo za prestršno krvoprelitev v letih groze in trpljenja 1914—18. Ker se ni mogel več izmikati, je našel formul, da je govoril dr. Natlačen pred deželnim dvorcem zato, da je podprl stališče deželnega odbora proti Avstriji. Narodni pogovor pravi, da je vsak

izgovor dober, če ga pes na repu prineše in tako menda za klerikalce tudi ta o potrebnosti govor dr. Marka Natlačena. Vprašanje je le, če ga bo narod akceptiral in pozabil na to, da leži marsikateri slovenski mož in fant pod črno rušo samo zavoljo priganjanja habsburških vojnih hujščev, ki so mu toliko zatemnili razum, da je s klicem »Živelja Avstrija in živel cesar!« drl naravnost v sigurno smrt in da hoči med nami na tisoč invalidov, vojnih vdov in sirot, med katerih onesrečevalce je tudi moči prištevati vojne hujščev!

Hoppe, poznani dentist iz Celja živi in služi lepe denarec med slovenskim narodom že več kakor 25 let. Izgleda pa, da še vedno ne smatra potrebnim uživeti se v dejstvu, da je on med tem narodom le gost in tuje, ki bi se že moral prilagoditi razmeram. Kakšen je mentalitet tega gospoda je soditi po notici »Zobotehničnega Vestnika«, strokovnega glasila zobotehnikov, ki konstatira, da »gospod Hoppe mrzi vse, kar je naše in da ne sprejema niti cesar, kar ni pisano v nemščini. — G. Hoppa toplo priporočamo celjskim

Orjunašem in nacionalistom, da mu po 25 letih bivanja med Slovenci preskrbe temeljit pouk iz delov slovnice slovenskega jezika, v katerem že itak zna kasirati slovenske dinarje.

Italijanska vlada je izdala novni odlok, da se morajo brezpostojno zavrniti vsa pisma z neitalijanskimi naslovi. Pri nas pa še vedno velja specialni odlok poštnega ministra, da se morajo dostavljati naslovencem pisma z italijanskim poimenovanjem krajev in s čisto italijanskimi naslovi. »**Kdor donižuje se sam podlaga je tudi devet**!«

Hrvatski narod je danes kolovodnja rada v ovoj državi, je dejal nesudjeni predsednik mirotvorne republike v selu Duboglabu. Zavoljo tega so menda ravno že leznečnice na Hrvatskem v najzimernejšem stanju, ki navdaja slehernega potnika z mislio na zadnjo uro, ko prispe pod območje delovnih bratov Hrvatov.

Bernotov »Nanreia« ni srečen, če v vsaki številki ne podreza malo do »Oriuni« in omeni niemtu tako neprijetnih Orjunašev, ki sicer s smehom temeljio na znanje tovrstna zadirkovanja. V informaciji in zabavo naših čitatev navajamo odstavek iz dnevnika »Nanreia«, v katerem sika Oriuno na sledišči alfabetni način:

»Slovenski liberalci so se od nekdaj odlikovali po svojem fevdalnem mišljenju. Mladoliberalci so si to fevdalno mišljenje prekrstili v orjunaško. Nihova ideologija je: Mi, ki smo državotvorni, mi lahko notvarimo bilance pridržamo državni svinec (svinčen afera), nacionaliziramo za nas tiskarne, domove, mi lahko finančiramo in zagovarjamo dobitno dovišanje kanitala — čeprav izvabili mestne hraničnice ki smo ih načrneli v zvezo z zavodi s finančnim kanitalom težke milijone... In tako naprej!«

Gospod Bernot velja kot pošten mož in zato zadevali se obračamo »**fevdalni Orjunaši**« naravnost nani da nasno dokaže na one izmed nas, ki so začrneli en sam zgoraj — štetičnih strehov. Orjunaš doslej še niso notvarili bilanc in nacionalizirali tiskaren. Temveč svoje obveznosti napram vsakomur poštenu naravnemu posebnemu na še manjam fantastični »nacionalizirani tiskarni« v kateri je pred leti ravno »Nanreia« zaučil vse preie, kakor hvaležen spomin.

Verujemo da je marsikom nepriljeto pridiranje Orjune v delavske revirje in delavske institucije vendar je sicer, da s takimi praznimi natolceanji Oriuno na njenem pohodu ne bo ustavil nihče.

Po takem brezplavem misljanju se nekateri še čudijo, da je danes proletariat tako nomilan in brezplaven. Kdor ima odorte oči in jasno pamet mora dometi neutailivo delstvo da smo baš Orjunaši zelo dolge od lažnilevra nacionalizma in vse preje, nego lakati pri nas 80% tujerodne kapitala. Saj je orjunaško pojemanje nacionalizma v bistvu naravnost sledenja na jugoslovensko vorašanje, kot na vorašanje frazito socialne strukture. Zagrijeno sovraščvo na slemi in temni razrum in tako pišejo naši »nacionalni internacionalisti« v času, ko je danir tako drav, klobasadija, nad katerimi bodo čez leta historiki jugoslovenskega proletarskega gibanja zmaivali glave.

Vojsko bl. rad reducirat dični Stipčica Radić in kar od 130.000 do 50.000 vojnikov. Ker tih sedaj, ko ne vemo ne re, ne dneva kakake menadne invazije nekdanjih negativnih dobrih zavezničev, ne potrebujemo več toliko pod orožjem. Mož se sicer na Zagrebu in pred beogradskimi novinarji močno izprsuje uverjeni da smo da bo na to svojo zahtevko takoi zonet dozabili. Čim se mu zablisci škrtnati sii ministrskega fotela. Čudno je le to, da pri svojem navdušenju za vseslovensko ne more poimeti, da je Jugoslavija stražarica in mostišče Slovanstva in da v stražarnicah navadno ne hranišči mirotvornih do stolsočnih podpisanih memorandov in tamburic, nego orožje in potrebeni vojni material.

Mesto risarja za mizarska dela je preto. Oferte sprejema upravnost Orjune.

Domoljub sika! V predzadnji številki so prinesle te orglice slovenobor-

cev kratko notico o obsodbi br. Berislava Andjelinoviča s komentarjem, da še niso obsojeni »morilci Fakin«. Nas veseli užaljeni pravni čut slovenoborcev, pripominjam pa le še to, da danes niso kaznovani denuncianti in morilci Kromarja in Benceta in da so imeli baš kolegi Domoljubovih trednikov dovolj prilike iznesti svoj material pred sodiščem, ki jih je v to ponovno pozvalo.

»**Hlapci**« so po mnenju »Slovenčevega dopisnika iz Kranja« delo, ki slovenoborcev ne more zanimati. Verujemo radi, da ih močno boli ostrina žeče Cankarjeve besede v tem nievjem dramatsko kar naboljšem delu. Pripominjam na samo, da so baš voditelji in ideologi slovenoborcev oni, ki so hoteli iz Cankarja napraviti posliki konverzija in celo takoj nekakšega simpatizerja SLS. V Ljubljani se je že marsikat izpremenilo. Na deželi pa vlad med slovenoborci menda še vedno slov. kniga razpoloženje, ko se je metala pod klop, da ne bi zmanjšala izraza vdanosti hlapcev pri gospodi Dunaia in črnega Rima.

Bolsheviki doma in v tujini. Znamo, da je rdeča Moskva žrtvovala za angleške stavki in rudarje desetero zlatih milijonov rubliev in da je tekla v stavkovni fond cela reka ruskemu narodu uvrabljenega zlata. Ko je večmesečna stavka končno brezuspešno končala z miliardno izrabbo za angleško narodno vojskodarstvo, so v Rusiji boljševiški matadorji ovorčeno dvignili svoi vlaci in proglasili konec stavke za izdajo proletarskih interesov. Sedaj pa voročajo listi, da obstoja to izdorstvo v tem, da so primstali angleški rudarji na plače 96.25 Din dnevnih, dočim spremembo vodili sovjetni rudarji v karneval pod vrhovno režijo velikega komedianta Mussolinija. Zato so mustne in šemaste geeste danes v deželi vse načini vseckanje.

Partna šola in Mussolini. Načinamo se sicer po koledaru v adventu. V Italiji pa je vse narobe in tako tudi v koledaru, ker poznata od srečnega hira zavzetja Rima po črnočrničkih levilah samo še vstop in karneval pod vrhovno režijo velikega komedianta Mussolinija. Zato so mustne in šemaste geeste danes v deželi vse načini vseckanje.

Med te moremo prištej tudi poslednje pismo S. E. Mussolinija komisariu Collettiu, v katerem veliki vožnji snoroča, da je še točas značil za opustošenja učnina v prostorih slovenskih udruženj v Gorici. Obžaluje dolje, da se je takoj moglo zrediti in zagotavljati, da bodo krvci sodniški kaznovani. Po znamo sicer brezprimerni cinizem moža z železno desto, vendar mislimo, da bi po vseh krvavih zločinah, katerih so izvršili nad našim doštem življem negativni banditski komilitoni, da lahko temu narodu prizanesel vsaj z neslanim izrogovanjem in smešenjem.

Bože pravde se vedno ne more do konca poslušati ne cerkevih opravil nekateri duhovniki po deželi. Sorejeli smo obvestilo o takem zadržanju duhovščine iz večih kraljev. Zaenkrat navajamo le Vrhniko, ki je odšel iz cerkve posredovanju do deželnemu predstavnikom in zakristiju. Nasprotno pa je v Dobropolju na Dolenjskem čakal v življenju po cerkvenem obredu na himno, ki je niso zapeli šolarji na brže radi »prezaposlenosti« v učilišču. Zaenkrat navajamo le Vrhniko, ki je odšel iz cerkve posredovanju do deželnemu predstavnikom in zakristiju. Nasprotno pa je v Dobropolju na Dolenjskem čakal v življenju po cerkvenem obredu na himno, ki je niso zapeli šolarji na brže radi »prezaposlenosti« v učilišču. Zaenkrat navajamo le Vrhniko, ki je odšel iz cerkve posredovanju do deželnemu predstavnikom in zakristiju. Nasprotno pa je v Dobropolju na Dolenjskem čakal v življenju po cerkvenem obredu na himno, ki je niso zapeli šolarji na brže radi »prezaposlenosti« v učilišču. Zaenkrat navajamo le Vrhniko, ki je odšel iz

PRALNICA IN LIKALNICA * HAMANN * LJUBLJANA * MESTNI TRG 8 * (NA DVORIŠČU)

Orjuna Dolnja Lendava priredi dne 5. februarja akademijo in veselico z izbranim sporedom, na katero vabi mo vse dolnje lendavske nacionaliste.

Blagi »Slovenec« z nemalo vestnostjo zatira sleherni najmanjši zapodek bodočega jezikovnega zbljanja med Slovenci in južnimi brati. Konsekventno tiše po zgledu dajalskih šmokov »Belgrad«, in boravila vsa že nemaloštevilna udruženja, saveze, vojsko, podsaveze, novinarje itd. v zveze, združenja, podzvezze, časnikarje itd. Ker pa, Bogu hvala, broj teh novo-upenih neprestano raste in počasi premostuje razlike med posameznimi deli našega naroda, izgubljaš draži »Slovenčevci«, ki so v borbi proti Jugoslovenstvu slični deci, katera hoče z namrtniki izsuti morie, potopljenie in iavljanje, da bodo odslei pometali v koš vse donise, ki ne bodo pisani v pravni slovenščini.

V listu je to naznajilo ter odmev nami stvar »Slovenčevcev« samih in njihovih dopisnikov. Priponimamo pa le, da so bili leta 1919. njihovi ideologji družega mnenja in da so ti pisali v »Dom in svetu« XXXVI. št. 180. pod Jezikovnimi drobtinami:

»Opustimo zdaj notačoma vse, kar nas brez potrebe loči od Hrvatov in Srbov.«

Ali pa dalje na strani 161. v po-

zdravju Beogradskim maturantum:

»Prihalate k nam preko Zagreba, od bratov Hrvatov. Blici Vam na uho nekoliko drugačno govorica. Vendari, ali ne čutite nemalo, da je to isti jezik. Kakor Vaš? Ali ne pričajo naša oči in srca, da smo res rodni bratje?«

Tako so pisali slovenoborci leta 1919. in kako na danes:

»Vrnimo se z vso odločnostjo v boj za ohranitev in zmanjševanje slovenske individualnosti!« Alko kdo k temu še pribomni, da slovenoborci v mišljenju nazadujem, na so še možje silno ogorčeni.

Albanski dobrovoletski kormis so ustanovili te dni Italijani v Albaniji. Namen tega kormusa je pomagati Italiji v borbi proti njenim nepriljubljenim. Nas ti najnovejši fašistovski zavezniki prav nič ne plaše, ker se spominjamamo še dobro avstrijskih albanskih odredov, ki so faktično obstoiali samo do trenutka, ko so

»dobrovolci« preieli orožje za prvo vežbanje z njim, ker je bil po tem spremem bušč že izus, da je vse A bance vzela noč in da so ostale do njih samo še mržavo reiene uši v vojašnici.

Nov otroški vrtec in zabavnišče na Kontovelu — Prosek bo otvorila v nedeljo »Lega Nazionale«, in sicer v dvorani ker so imela sedež do prihoda Italijanov prošekova prostovna društva.

Brata inž. Stanko Rogliča, nemornega sotrudnika našega lista v vprašanjih tičičih se naših železnic, je Ministrstvo saobraćaja brzojavno prestavilo v Bosanski Brod in komisiji za prevzemanje upravljenih lokomotiv

Nacionalisti: Kupujte pri trgovcih, ki inserirajo v „Orjuni“!

ZADRU.

Na mrtvoj straži blizu Zemunika pod oblacima decembarskog jutra spremne su čete za krvavo sutra a za nama je vojska osvetnika.

Pod nama dole oteci je Zadar zagagjen blatom, nakažena lica... Košuljo crna, krinko kukavica, tu vojsku niko sprečit nije kadar!

Slovenski ratnik smion, jak i mlad platiće Pravdi danak s vašom kosti: tamanice vas redom bez milosti krvav će Jadran zapljuskati grad.

Krv će i organj očistiti Zadar i skoro će se ostvariti san: iz Jadranā će Markov budovan ko žezlo izač i biti mu vladar.

Necu gitare, niti violine trublje za juriš neka pesmu prate! S topovskom paljborom četnik poslal je konjske fige s svojim lastnim klobukom ter jih vrgel ondi navzočemu učitelju Matajev v obraz. Bilo je to v navzočnosti več odrličnih oseb.

»V boljše umevanje gori navedenih dejstev pa moram navajati, da je dr. Alfred Serko hud alkoholik, psihopat težke stopnje, ki nastopa javno na tak način, da se nad njim zgrajo pametni ljudje. Bil je bolan na težki spolni bolezni in njegove pupile sploh ne reagirajo več, tako, da se je bati, da se mu ali bliža paraliza ali pa tabes.

a) Ze kot dijak na univerzi v Gradcu in na Dunaju je vzbujal občno pozornost tovarišev s svojim čudnim nastopanjem. Tako je n. pr. nekoč na Dunaju v restavrantu na Lipenplatzu v Ottakringu polovil iz posode, ki je bila ondi postavljena, vse zlate ribice in jih žive pogoljni, med tem ko je čkal na naročeno jed.

Velik je strah Stipice. Še bolj čudo pa je njegovo ocenjevanje sporaz-

zumaškega ministra Bože Železnega in predstavnika vlade v Dalmaciji, ki naj bi »zločince« odlikoval za ubojenega Radića. Kako vplivajo tovrstne izjave o najplivnejših državnih funkcionarjih na narod, ni težko misliti. In po vsem tem še trdijo ljudje, da se danes v tej zemljì ne ruši ugled oblasti od zgoraj navzdol!!

Made in S. H. S. »Vranjski Glasnik« navaja med ostalimi karakterističnimi modrostimi naše davčne uprave in slučaj vranjskega popa, ki prejema letno do 16.000 Din prihodov, za katere mu je naložil fiskus 23.000 Din davka.

»Proletariatu vsega sveta!« Oh, ljubo veselje kje si doma. Ne strašimo se resnice, ali Vaše veselje je še mnogo prezgodnejše in Vam tako potrebnejša miru še ne boste z lepa dosegli. Če že želite držati komu srečo pri zadnjem uru potem jo raje umirajočim sovjetom in vašo komunistično partijo, ki je danes samo še za strašilo političnim poniglavcem. Kdor drugim jamo kopuje rad sam vanjo pade!

Zakaj se baš zdravnik najbolj všejava za vodstvo radikalne stranke po smrti svetitelja radikalitje? Zbog tega, ker je v tej stranki največ fizičnih in duševnih bolnikov.

DR. JANKO ŽIROVNICKI,
odvetnik v Ljubljani;

je v neki civilni pravdi (akt Cg. I. a. 1278-24) poskušal moje, njemu neljubo, zdravniško strokovno mnenje, ki se seveda ni nikola njega, marveč le stranke, ki jo je zastopal, na tačni izpodbiti:

»V boljše umevanje gori navedenih dejstev pa moram navajati, da je dr. Alfred Serko hud alkoholik, psihopat težke stopnje, ki nastopa javno na tak način, da se nad njim zgrajo pametni ljudje. Bil je bolan na težki spolni bolezni in njegove pupile sploh ne reagirajo več, tako, da se je bati, da se mu ali bliža paraliza ali pa tabes.

b) Ze kot dijak na univerzi v Gradcu in na Dunaju je vzbujal občno pozornost tovarišev s svojim čudnim nastopanjem. Tako je n. pr. nekoč na Dunaju v restavrantu na Lipenplatzu v Ottakringu polovil iz posode, ki je bila ondi postavljena, vse zlate ribice in jih žive pogoljni, med tem ko je čkal na naročeno jed.

c) Ko je pri »Kolovratu« lani pokopal pusta, je v svoji pijanosti s svojimi tovariši pred navzočimi gosti igral sodno razpravo, v kateri je on, stoječ na stolu, zavzel mesto zagovornika. Na nasprotni strani sedeči univerzitetni profesor je imel pero za klobukom, dr. Šerko pa cepico na glavi. Navzoči gostje, večinoma posreščki, so se pri tem imenito zavzeli.

d) Na medicinskom plesu l. 1924. je nastopal prof. dr. Šerko na ta način, da si je prepasal predpasnik in šel na sredo plesne dvorane, od koder je obmetaval plesalec z običajnimi papirnatimi žogami. Plosk je pa na ta način, da je tolkel svojo soprogo po dekolteju, da je odmevalo po dvoranu.

e) Na Vrhniku je pri belem dnevu na javni cesti dr. Šerko prestrelil ondi se nahajajočemu konju sveže konjske figure s svojim lastnim klobukom ter jih vrgel ondi navzočemu učitelju Matajev v obraz. Bilo je to v navzočnosti več odrličnih oseb.

f) 25. IV. 1925 je prišel dr. Alfred Šerko v družbi raznih tovarišev z razpetim dežnikom v kavarno »Union« v Ljubljani, seveda precej pijan.

g) Nekaj dni poprej je sedel v Ljubljanskem dvoru z močno opito

b) Pojedel je za stavo živega čmrlja in živo glisto deževnico, kar ker je v Unionski kleti demonstrativno požiral najumazanejše novčanice v dokaz, da ne vsebujejo nobenih bacilov kake nalezljive bolezni.

c) Ko je pri »Kolovratu« lani pokopal pusta, je v svoji pijanosti s svojimi tovariši pred navzočimi gosti igral sodno razpravo, v kateri je on, stoječ na stolu, zavzel mesto zagovornika. Na nasprotni strani sedeči univerzitetni profesor je imel pero za klobukom, dr. Šerko pa cepico na glavi. Navzoči gostje, večinoma posreščki, so se pri tem imenito zavzeli.

d) Ko je pred dobrima 2 letoma dr. Šerko hodil po Dolenjskem na polje love, je bil tudi kak teneden v Kostanjevici s svojo družbo tako pijan, da si ni upala natakarica k tej družbi v sobo, temveč jim je podajala vino skozi priprta vrata, tako da so se vsi navzoči zgrazali.

e) Na medicinskom plesu l. 1924. je nastopal prof. dr. Šerko na ta način, da si je prepasal predpasnik in šel na sredo plesne dvorane, od koder je obmetaval plesalec z običajnimi papirnatimi žogami. Plosk je pa na ta način, da je tolkel svojo soprogo po dekolteju, da je odmevalo po dvoranu.

f) Na Vrhniku je pri belem dnevu na javni cesti dr. Šerko prestrelil ondi se nahajajočemu konju sveže konjske figure s svojim lastnim klobukom ter jih vrgel ondi navzočemu učitelju Matajev v obraz. Bilo je to v navzočnosti več odrličnih oseb.

g) Nekaj dni poprej je sedel v Ljubljanskem dvoru z močno opito

družbo, kjer je razgrajal in se tako obnašal, da so se drugi gostje škandalizirali, zlasti ker je prinesel dr. Šerko v restavracijo gorjačo v roki, potem pa gorjačo vrgel po mizi. Ko je večerjal pečenko in salato, je delal s takim ropotom, da so postali vsi pozorni.

h) Na velesejmu je bil dr. Šerko tudi pijan. Ko mu je padel klobuk na tla, je okrog njega plesal.

I) Ali je dr. Janko Žirovnik v tisti pravdi končnoveljavno uspel, mi ni znano. Za stvar sem izvedel šele sedaj, ko mi več mogoče dobiti legalnega zadoščenja. Reči pa moram, in v tem se bo strinjala z mano vsa javnost, da je Žirovnikova metoda braniti interese svojih klijentov ne vse časti, marveč tudi vseslošnega posnemanja in javnega občudovanja vredna.

Prof. dr. Alfred Šerko.

Pripomba uredništvu: Gospod dr. Alfred Šerko je dvakratni doktor, filozofije in medicine, profesor psihatrije na ljubljanski univerzi, že od početka iste dekan Medicinske fakultete, torej zastopnik naše najvišje kulturne institucije na znotraj in pred vsem kulturnim svetom in starosta slovenskih penatov. Brez komentarja!

Književnost.

»Zdravje« št. 12. Prejeli smo zaključno številko te doljudno znanstvene revije, ki razširja med našim narodom smisel za ustvarjanje živilenskih nogov. ki mu bodo omogočila uživati v zdravju in vselu plodove napornega dela.

Dobro in po brezkonkurenčni ceni

nabavite si vsa moška oblačila, osobito za

šoloobvezne

edino le v detajlni trgovini konfekte tovarne

Fran Derenda & Cie.

Gradišče, nasproti dramskega gledališča.

ZLATO

vsebuje v Vaši roki se nahajajoče

ZLATOROG-terpentinovo milo!

V vsaki tisočeri komad se vpreša en zlatnik za 10 frankov.

Poskusite, kupite komad pristnega Zlatorog-terpentinovega mila in prepričajte se o njegovi neprekosljivikakovosti.

Mogoče, da najdete pri pranju tudi

VI zlatnik

zlatnik</p